З життя православних церков

СЕРБСЬКА ЦЕРКВА. В залі Бельградської Патріархії систематично відбувається т. зв. Православний народний університет, де раз за тиждень відбуваються лекції. В жовтні лекцію читав проф. д-р Л. Мілін на тему «Проблема вічності світу». Далі проф. В. Г. Арсіч буде мати три лекції на питання етики. (Соціологія моралі, Проблема моралі в соціології та історичному матеріалізмі, Індивідуальна і соціальна мораль та Моральна та культурна криза і вихід з неї).

ПАТМОС. Церква на цьому грецькому острові належить під Царградську Патріархію. Під керівництвом ігумена Бурніса ожило знов церковне життя. Ще в 1960 р. загрожувало закриття тамтешній богословській семінарії, але вже сьогодні в ній навчається 200 богословців з Греції та інших країн. На острові працює 30 монахів і ряд новичків. Ведуть сім приходів, в яких є також молодіжні, соціальні і харитативні установи.

ГРЕЦЬКА ЦЕРКВА. Антіохійський Патріарх Ілля IV подякував їй за матеріальну поміч, яку в ліванській кризі надала православним вірникам. З загальної кількості 55 000 православних людей половина втратила домівки і живуть в таборах. Знищені були монастирі і кафедрала в Бейруті. Церква бере участь у боротьбі проти дрогам. В Афінах діє біблійне товариство, засноване вже в 1808 р. Біблія була видана на церковній і народній мовах.

Слідуючий номер вийде 2 грудня 1977 р.

Видає: Православна церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — Редакція: Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад, № 1 Тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор прот. Р. Ференц. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дукельські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для закордону — 2 долари. — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XX. МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 11/1977

Постанова

ІЗ ЗАСІДАННЯ ПЛЕНУМУ ЄПАРХІАЛЬНИХ ЗБОРІВ ПРАВОСЛАВНОЇ МИХАЛІВЕЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ, ЩО ВІДБУЛИСЯ 11 ЛИПНЯ 1977 Р. В МИХАЛІВЦЯХ.

1) **Єпархіальні збори православної Михалівецької єпархії беруть до відома й ухвалюють слово-відкриття Преосвященного Владики Кирила, єпископа Михалівецького, промову на тему «Значення мирного зусилля для людства, його культурний і економічний розвиток»**, зачитану о. прот. Йоаном Хомом, звіт про сучасний стан Михалівецької єпархії, зачитаний о. прот. М. Щербеєм, директором ЄР, звіт про господарювання єпархії і приходів, зачитаний о. прот. Й. Хомом, одноголосно проведені вибори до органів Церкви, а також дискусні внески, конструктивні пропозиції і примітки і постановляють, щоб випливаючі з зачитаних промов, звітів і внесків духовні, мирні, державно-громадські і економічні трудові завдання були реалізовані в житті православної Михалівецької єпархії.

2) **Єпархіальні збори православної Михалівецької єпархії висловлюють нашому соціалістичному ладові ЧССР свою якнайщирішу сердечну подяку за справедливі закони і за допомогу нашій Православній Церкві** при виправленні помилок, запричинених Православній Церкві в 1968-1969 рр. під час так званого періоду кризи, завдяки чому припинилось переслідування православних віруючих і Православна Церква отримала такі самі права на існування, які мають всі державою признані церкви і релігійні товариства в нашій країні і були вирішені вимоги, обговорювані на Єпархіальних зборах, стосовно співвживання храмів.

3) **Єпархіальні збори православної Михалівецької єпархії висловлюють радісну надію, що шлях, накреслений нашим урядом, шлях побудови кращого майбутнього забезпечує для всіх громадян нашої країни свободу, благобут і тому православні віруючі зобов'язуються, що разом з всіма громадянами нашої країни будуть кожен на своєму робочому місці свідомо виконувати їм повірені трудові завдання при побудові кращого майбутнього.**

4) **Єпархіальні збори висловлюють сердечну подяку нашим найвищим церковним представникам Його Блаженству Дорофею, Митрополитові Празькому і всієї Чехословаччини, Його Преосвященству Владикові Кирилу, єпископу Михалівецькому, і всім органам нашої православної Михалівецької єпархії за їх дотеперішню самовіддану працю і допомогу при консолідації релігійних відносин.** Єпархіальні збори одночасно проголошують, що і в майбутньому періоді будуть стреміти за консолідацією релігійних відносин, за зміцнення наших віруючих в прадідівській православній вірі і любові до нашого соціалістичного ладу.

Члени Єпархіальних зборів православної Михалівецької єпархії, Михалівці.

В праздник Введения во храм Пресвятыя Богородицы

Самая главная забота для родителей, это — поставить свое дитя на добрый путь жизни, на такую дорогу, которая привела бы его к счастью. Но не все одинаково понимают, в чем «счастье» человека. Для одних это — беспечная жизнь; для других — почетное положение в обществе; и почти для всех — это жизнь без горя, без лишений, без страданий. Все эти желания естественны и не богопротивны. Но при всем этом многие забывают главное — быть ближе к Богу!

Всем сердцем желали счастье своей Дочери и родители Пресвятой Девы, праведные Иоаким и Анна; но все счастье Дитяти

своего они видели в том, чтобы быть Ему как можно ближе к Богу. И вот, когда их Дочери Марии исполнилось три года, они повели Ее в храм Божий, чтобы там навсегда посвятить Ее Господу. С верою и глубокой любовью ко Господу они отдают Ему свое ценное Сокровище — единственную, дарованную им в старости Дочь Марию. По особому внушению Божию Она была введена первосвященником во святилище, а потом и в самое Святое Святых, куда сам он входил один раз в год с очистительной молитвой за народ. Не только люди с изумлением взирали на все это, но и «ангелы, вхождение Пречистыя зряще, удивишася, како Дева вниде во Святая Святых».

Это событие и стало впоследствии великим праздником Церкви Христовой.

О чем же нам напоминает этот великий праздник? Он властно говорит сердцу каждого отца — христианина и матери-христианки; а как же вы относитесь к воспитанию своих детей? Приближаете ли вы их к Богу? Или обеспокоены только счастьем дитяти в этой земной жизни? Чему учите? Как воспитываете?

Не для Бога, не для будущей жизни многие родители в наши дни готовят своих детей, а для жизни только здешней, мирской. Мы как будто забыли, что кроме здешней, временной и краткой земной жизни есть другая, будущая, бесконечная жизнь; что кроме потребностей телесных — есть и пить — есть еще потребности души. Да, о душе мы более всего забываем и ее духовными потребностями чаще всего пренебрегаем.

Многие говорят: «трудно плыть против течения, особенно на таком бурном житейском море наших дней». Да, несомненно — трудности велики. Но если мы не в силах что-либо сделать против современных течений, удаляющих нас от Бога, то по крайней мере осознаем свое заблуждение и устрашимся грозящей нам опасности. Будем молиться сердечно и непрестанно: «Господи! Направь нас и детей наших на путь мира и спасения, и мы пойдем к Тебе. — Господи! Прежде даже до конца не погибнем, спаси нас!»

Отцы и матери! Не лишайте деток ваших положенных молитв и Богослужений в храме; ведите их путем спасения! Не забывайте, что они должны быть солью земли и светом мира (Мф. 5, 13-16). Готовьте их и к этому служению, снабжая их обильно познаниями, как служить Господу, как сохранять Ему верность!

Как бы не были сильны соблазны мира и суета житейская, как бы не была тяжела борьба с ними, мы крепко должны надеяться и на Ту, в честь Которой совершаем настоящий светлый праздник. Воспитанная в храме Господнем Пресвятая Дева сделалась Матерью Господа нашего Иисуса Христа и нашей Небесной Матерью и Путеводительницею ко спасению. Помолимся Ей:

«Преблагая Царице, Мати Господа небесе и земли, Ангелов радосте, пророков сладосте, Апостолов славо, святителей украшение, мучеников крепосте, преподобных радование, вселенныя Похвало и всех христиан Поможение и Заступление! К Тебе, Богоневесто Владычице, мы грешнии рабы Твои прибегаем, и от Тебе, Всеблагая Госпоже Богородительнице, скорыя помощи просим: озари наш ум светом истинного Богопознання; приведи чад наших к Господу и буди им незримая, но верная Воспитательница и Путеводительница. Уврачуй, Бладычице, язвы душ наших всесильными Твоими молитвами и подаждь нам всем, Всеблагая, вся полезная ко спасению, да во светлостях святых, со всеми небесными силами, воспоим Отца и Сына, и Святаго Духа, и Твое молитвенное предстательство, ныне и присно, и во веки веков.»

Св. безплотні сили — ангели

Св. Письмо навчає нас, що ангели є духи, вісники неба, посланці Бога, виконавці волі Його, **«покірні голосу слова Його»** (Пс. 102, 20). У Старому і Новому Завіті є багато свідчень про те, як Господь Бог, Творець ангелів і людей, у різний час і за різних обставин посилав ангелів на землю сповіщати людям волю Свою. І ангели виконували волю Божу негайно, без будь-якого зволікання. Тому швидкість їхнього служіння уподібнюється вітрові й вогненній блискавці, вони — **«духи, полум'я вогнене»**. Вони палають полум'ям святої і чистої Божественної любові і запалюють інших любов'ю до Господа.

Ангели служать спасінню людей, наставляють людей жити праведно й доброчесно. **«Хіба не всі вони духи служебні, що їх посилається на служіння тим, котрі мають успадкувати спасіння?»** (Євр. 1, 14), — каже апостол Павло. Все, що ангели сповіщали людям, завжди було непохитною прав-

дою: **«Через ангелів сповіщене слово було певне»** (Євр. 2, 2).

Пригадаймо собі, скільки разів посилав Бог на землю ангелів, коли настав час справдитися обітниці Божій, яку дано було Адамові і Єві про пришестя на землю Месії. Як тільки наблизився цей час, то **вже був посланий архангел Гавріїл у місто Назарет до Пречистої Марії** сповістити їй, що саме Вона удостоїлась великої ласки в Бога, і від Неї народиться обіцяний Месія, Ісус Христос, Вона стане Матір'ю Сина Божого (Лк. 1, 26-38).

Ангел Божий **«з'явився також Йосифу Обручнику** і розвіяв його сумніви, пояснивши, що на Діві Марії справдиться пророцтво Ісайї (Іс. 7, 14), що Вона від Духа Святого народить Сина, Який спасе людей Своїх від гріхів їхніх (Мф. 1, 20-23). А коли народилась Предвічна Божа Дитина у Віфлеємі, **у вертепі, то цієї святої ночі з'явився ангел Господній пастухам** на віфлеємських полях і сказав їм: **«Не бійтесь, ось бо я сповіщаю вам велику радість, що буде всім людям: бо сьогодні народився вам у місті Давидовому Спаситель, Котрий є Христос Господь»** (Лк. 2, 10-11). І раптом з'явилося з ангелом численне воїнство небесне, яке почало славити Бога, покликуючи: **«Слава на небі Богові, і на землі мир, в людях благовоління»** (Лк. 2, 13-14).

Коли ж цар Ірод замислив убити Дитятко Боже, ангел Господній з'явився уві сні праведному Йосифу і сказав: **«Устань, візьми Дитя і Матір Його і біжи до Єгипта й пробудь там, поки скажу тобі, бо Ірод буде шукати Дитя, щоб загубити Його»** (Мф. 2, 13). Потім ангел Господень знову з'явився у сні Йосифу в Єгипті і сказав, щоб Свята Родина верталась назад у землю Ізраїльську, бо вже померли ті, що шукали душі Дитяти (Мф. 2, 19-20).

Перед виступом на Євангельську проповідь Ісус Христос перебув сорок днів і сорок ночей у пустині, постив і тричі відігнав від Себе диявола-спокусника, **а тоді «ангели приступили і служили Йому»** (Мф. 4, 11).

Явився ангел з неба Господу Ісусу та **зміцнював Його і тоді, коли Він, закінчуючи Своє служіння людям, перед Своїми стражданнями** до кривавого поту молився у Гефсиманському саду (Лк. 22, 43-44).

На третій день після Своєї смерті Христос воскрес із мертвих. **Ангел зійшов з небес, відвалив камінь від дверей гробу, сів на ньому і жінкам-мироносицям,** які прийшли до гробу, сказав, що нема Господа в гробі, бо Він воскрес (Мф. 28, 2-6). **Ангели першими сповістили людям про славне Христове Воскресення** (Мк. 16, 5-6; Лк. 24 4; Ін. 20, 12).

Після Вознесення Господа апостоли стояли і вдивлялися в небо, куди вознісся їх Божественний Учитель. І в цей час з'явились два ангели і сказали їм: **«Мужі галілейські! Чого ви стоїте і дивитесь на небо? Цей Ісус, що вознісся від вас на небо, прийде так, як ви бачили Його, коли Він сходив на небо»** (Діян. 1, 10—11).

Ангели з'являться з Господом і в час славного другого Його пришестя. Господь пошле їх, щоб вони зібрали з Царства Його, з усього світу всі гріхи й спокуси і всіх, хто чинив беззаконня. Їх кинуть вони у вогонь вічної муки, а праведників, як чисту пшеницю, ангели приведуть до праведного Судді одержати вічну нагороду в Царстві Небесному, де засяють праведники як сонце (Мф. 13, 39—42; 16, 27; 25, 31—46; Лк. 9, 26; 2 Сол. 1, 7).

Чисті небесні духи — св. ангели — створені для того, щоб ми тут, серед житейського моря, не були самітні, а мали в них постійних, хоч і невидимих, супутників, хранителів і опікунів, які допомагали б нам жити на землі згідно з волею Божою, охороняли б нас від усяких спокус і навертали до життя доброчесного.

Тому Церква Христова навчає нас просити Господа Бога, щоб Він послав нам ангела-супутника життя нашого. Отже, **«Ангела спокою, вірного наставника, хранителя душ і тіл наших, у Господа просімо».**

Милосердний Самаритянин

«І ось встав законник і щоб Його спокушати, сказав: Господи, що робити, щоб у спадщину придбати вічне життя?» Законник по питанню стеріг на те, що скаже Ісус Христос, він хотів помилити Його, просто желав собі, щоб висловив думку, з якою би він, законник-погорда, міг не погоджуватися і викликати сварку на рівні релігійної дискусії. Ці жидівські дискусії звичайно крутились на словах і залишались безплідними, отже, ніякої користі не приносили народу, який не був заінтересований на вчені здогади законників, але хотів справді і щиро знати, як треба вірити, аби це Богу подобалось. Христос розізнав думки законника, тому відповів йому також питанням: **«Що написано в Завіті? Що там читаєш?»** Він знав, що законник знає все напам'ять і що тим просто гордиться, і справді законник почав рецитувати: **«Любити будеш Господа, свого Бога, з цілої душі, з цілого серця, з усієї сили, з цілої думки, і свого ближнього, як самого себе».** Тоді Христос сказав, що коли це той все знає, нехай так і робить. Але законник не здавався. **Зразу не знав, хто йому ближ-**

ній. Христос йому і всім присутнім про це розповів загальновідому **притчу про милосердного Самаритянина.** Напівмертву людину обійшов на дорозі як священик, так левитянин, але всіма зневагуваний Самаритянин над нею пристав і поміг їй. Тим чином стався для зраненої людини справжнім ближнім, в той час як священик і левитянин ними не були.

Притча Христова — **це вічно живі, прекрасні події, які наближують нам логіку спасіння.** Слухали їх із затаєним подихом Христові сучасники і велику мудрість в них знаходимо і ми, бо і ми маємо очі, затьмарені імлою гордості, самохвали, самолюбства.

Хибить нам співчуття. Милосердним Самаритянином можна бути і сьогодні, однак треба відчинити серця для болей цього світу, яких ще все немало. **Скільки є облишених дітей в будинках, стариків, яких ніхто не відвідує, душевно облишених дорослих без друга, без ближньої людини?**

Нам хибить відвага допомогти. Ми могли б в такому разі привертати увагу, навіщо виглядати старомодно, смішно, нащо доторкатися того, що нас не палить?

Хибить нам любов і часто нема її у нас досить ані для самих себе, тому як можемо її віддавати своєму ближньому? Скільки п'яних чоловіків видите прямо у Велику П'ятницю на вулиці, валяються без пошани до себе. Вони страшно б образилися, коли б ми їм сказали, що християнин так не поводиться; адже вони вже відмічали Великдень. Якщо ж треба любити ближнього так, як самого себе, то це тяжко і дуже тяжко сповнити; **ця Заповідь передвіщала час, була спрямована назад до поганських священиків, які знечищували власні тіла аж по сьогоднішню наркоманію між молоддю на Заході.** Нищаться декотрі люди, не люблять і в такій духовній сліпоті лише дуже рідко спалахне іскорка любові до іншої людини, адже чому мала б спалахнути, любов же не з наших часів.

Це неправда. Кожен добрий рух думки в собі треба старанно плекати, іскорку роздмухувати, щоб очищаюче полум'я всеоб'ємної любові до ближнього як до себе самого проникнуло через ціле наше я. **Не будьмо законниками, рецитуючими напам'ять Закон, Закон без духу і без порозуміння для потреб світу.**

Гелена Ференцова.

Із Центра

СОБОР ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ В ЧССР

29 вересня ц. р. у Празі відбулось засідання Собору Православної Церкви в ЧССР, що зійшовся після шестирічного періоду. На ньому зійшлося майже 60 делегатів із усіх чотирьох православних єпархій, які обговорили актуальні питання, що торкаються життя Православної Церкви в ЧССР, питання захисту миру, підготовки святкування ВЖСР, праці ХМК. Окрім православних єпископів, духовних та делегатів від віруючих взяли участь також представники державних органів — Міністерства культури ЧСР та ССР.

Головну доповідь зачитав Його Блаженство Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини. Із співдоповідями виступили також вісім співдоповідачів. За державні органи Собор поздоровив п. К. Груза.

Делегати Собору сердечно привітали серед себе і дорогого гостя — представника Руської Православної Церкви Його Блаженство Філарета, Митрополита Берлінського і Екзарха всієї Середньої Європи, який одночасно щиро поздоровив засідання Собору. В кінці засідання делегати обрали нових членів Митрополитної Ради на дальший шестирічний період.

Нижче публікуємо Послання та Постанову Собору Православної Церкви в ЧССР.

Постанова

СОБОРУ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Крім виключно питань керування Собор Православної Церкви в Чехословаччині присвятив увагу сучасним питанням Божого світу. Заслухавши промову Його Блаженства Митрополита Дорофея про Всерелігійну мирну конференцію в Москві і нав'язуючих дискусних внесків, **учасники Собору знову усвідомили собі крайну необхідність активнішої співпраці з силами миру.**

Зміцнення миру у світі є запорукою непорушного розвитку людства, про долю якого рішається, бо рапідно зростає його загроження з боку світових агресивних сил, які систематично і координовано готують ядерну війну та її **«перший удар».** Ці сили розрізняємо не лише за тим, що проголошують, але за тими їх вчинками, як було атомне бомбардування японських міст Хіросіми і Нагасакі і пропагована застрашуюча підготовка нейтронної бомби, проти якої протестує весь розумний світ. Спаситель нам ясно зауважує: **«Бережіться лживих пророків, які приходять до вас у вівчарському одязі, але внутрі вони хижі вовки. Розрізните їх за їх урожаєм»** (Мат. 7, 15-16). Очевидним проявом їх є зневживання свободи для брехні. Хто публічно створює засоби геноциду і глобального вбивства не є християнином, і хоч деколи видається ним. Підготовка війни і нищення життів та середовища порушує заповідь Спасителя: **«Любіть один одного»** (Йоан. 15. 17).

Ці реальні приклади вимагають необхідність швидшого здійснення ефективіших міроприйнять в інтересі обмеження гарячкового озброєння та роззброєння. І до християн особливо звертається відозва 27 компартій 9 серпня ц. р., щоб виступили проти підготовки **«холоднокровного винищення мільйонів людей».** Необхідно невідкладно рішати і зовсім не можна запізнюватись в інтересі людства.

Тому і нашим обов'язком є, щоб рух за мир ми морально і активно підтримали і щоб з ним ми стояли в одному ряду. **З подякою ми якраз пригадуємо собі 60 річницю ВЖСР, коли було покладено реальну основу для створення справедливого миру і дружби між народами.** Є просто даром Божим, **що ми можемо жити в миролюбній соціалістичній державі, для якої людське життя є тим найбільшим даром і обов'язком,** що проявиться у патріотичній ангажованості кожного нашого віруючого для розквіту нашої дорогої Вітчизни.

Прага, 29 вересня 1977 р.

† ДОРОФЕЙ,

Глава Собору, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини.

Послання

СОБОРУ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ, ЩО ВІДБУВСЯ 29 ВЕРЕСНЯ 1977 Р. У ПРАЗІ

Отці духовні, браття і сестри!

Наш Собор зійшовся в році, коли наша Церква вступила у друге чвертьстоліття свого самостійного існування. Саме відбування місцевих соборів є одним з доказів існування самостійної — автокефальної церкви.

Найвищим авторитетом для християнина є воля Божа, як виражає її Боже слово і особливо Євангеліє. Церква на кожному місці і в кожен час цю волю Божу тлумачить на своїх соборах. Догмати і канони екуменічних соборів є для всіх членів церкви обов'язкові, коли посередництвом єпископів, зібраних навколо Престола Господнього, промовляє Дух Святий. Ані собор місцевої церкви, на якому зібралися єпископи разом з усіма пастирями і з заступниками Божого народу, не є і не сміє бути лише урочистим зібранням, яке би видавало проголошення, що нікого не зобов'язують. Місцевий собор, якщо дасть вестися в слухняності Божим Духом, є правомочним видавати вказівки і завдання, обов'язкові для всіх вірників.

Погляд до минулого нашої Церкви показує, що церковна самостійність є дорогий Божий дар. Однак автокефальність є одночасно зобов'язанням. Ми свідомі того, що з нами Бог має свою мету, що нас посилає на службу. І ось погляд до минулих років показує, що ми багато разів як люди забували і, може, прогрішили проти волі Божої. Учасники Собору, єпископи, духовні пастирі і віруючі зобов'язуються працювати з метою виправлення недостатків. І звертаються до духовних пастирів, до членів всіх церковних органів і до всіх вірників з закликом, щоб виконувати ті завдання, які прийняв цей Собор.

ПАСТИРЯМ ЦЕРКВИ

Наш Собор звертається передусім до вас, духовні отці, що крокуєте на чолі Божого народу як його пастирі. Маєте перед собою мало оброблених ланів в області пасторацiйній і катехетичній, з громадської точки зору і в області патріотичної праці. Не ухиляйтесь од відвідин своїх вірників, зокрема старших, хворих і терплячих через самотність. Не забувайте про допомогу сім'ям при вихованні молоді. Сумлінно готуйтесь до проповідницької праці і не забувайте, що проповідь має місце на всіх богослуженнях. Не стійте боком ні від пастирських бесід, курсів і духовних зосереджень в єпархіях. Вірники з вдячністю приймають ваші статті в церковній пресі, проповіді, довші судії, роздуми про захист миру. Життя на приходах іноді веде до ізольованості і намаганні присвячуватись власним інтересам на шкоду духовного зростання. Але хто зупиниться в духовній праці, спорохнявіє. Бо-

гословський факультет вам спонукує дальшу освіту в екстерній або постградуальній формі навчання. Наш час вимагає глибоко засноване мистецтво молитви, внутрішню мудрість, вникнення у тайну Христа і Його Слова, любов і порозуміння святої Традиції.

ЧЛЕНАМ ОБРАНИХ ЦЕРКОВНИХ ОРГАНІВ

Наш Церковний Устав дає запоруку брати участь у керівництві Церквою. Вибори, на які вас брати і сестри вибрали для виконування церковних функцій, зобов'язують вас в рамках приходу і з громадської точки зору. Ви маєте рішати економічні проблеми, проблеми управління і фінансові питання, а це означає свідомо господарювати із звіреним церковним майном і з дарами віруючих. Ви маєте бути помічниками духовних настоятелів і в області літургійній і бути порадниками у пастирській діяльності. Життєва мудрість старших і натхнення та елан молодших нехай будуть спрямовані на здобуття широкого кругозору і глибокого православного усвідомлення.

ВІРНИКАМ У ПРИХОДАХ, СЕСТРАМ І БРАТТТЯМ

Много разів ви, сестри і браття, виразили свою вірність Ісусу Христу, вірі і святій Церкві. Сам віруючий народ є сторожем Православ'я й одночасно Православна Церква є охоронцем, матір'ю і вчителем свого народу. В тяжкі часи несла з своїм народом муки і терпіння і вливала до його душ надію на краще майбутнє.

Святе Євангеліє вимагає, щоб вірність Христу просвітлювала все людське життя. Думаймо на оточення наших родин, які бувають загрожені перехідними життєвими інтересами в модерному світі. Ми повинні пам'ятати, що християнська родина є малою церквою, в притульному середовищі якої формуються зрілі люди і діти. Вносім до життя родини і ширшого оточення сіль християнської ласкавості, братерське порозуміння, чесність і правдивість. Не підлягаймо поверховому відношенню до своєї Церкви. Дуже залежить на тому, щоб ви залишились вірними Христу, в якого ви повірували та Його Церкві, в якій здобуваємо спасу.

БОГОСЛОВСЬКОМУ ФАКУЛЬТЕТУ І ТЕОЛОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКАМ

Подяка належить педагогам, які на нашому факультеті виховали ряд надійних і самовідданих працівників, щира подяка і державним органам за всебічну підмогу нашої духовної школи. Очікуємо, що теологія буде і надалі розвиватися на нашому факультеті, що буде поглиблювати наше пізнання і показувати нам дорогу в церковному і громадянському житті. Дякуємо родичам, які порозуміли потребу Церкви і послали своїх синів готуватися до святого священства. Нестача кандидатів особливо відчутна в чеських єпархіях, а тому просимо всіх молитись за нових священиків, а вас, духовні отці та члени приходів, просимо: шукайте і придбавайте інтенсивно придатних кандидатів для навчання богослов'я.

НАШІ СПІЛЬНІ ЗАВДАННЯ

а) Піклування про храми і молитвенні осередки

Храм є місцем, яке нам уможливлює містичне поєднання з Богом і з ближніми. Ми мали б намагатися дбати про зовнішню і внутрішню «красу

Божого дому». Богослуження в нашому середовищі має мати передусім місійний і виховничий допад. Тому не вживаймо механічно богослужбову мову: нам повинно розходитись про те, щоб богослужебний чин був завжди зрозумілим і внутрішньо прожитим актом молитви й проповідування Божого Слова. Треба підтримувати, поширювати і плекати традицію народного літургійного співу.

Не годиться наподібнювати західні, для Православ'я неприйнятні релігійні елементи, напр. культ «серце Ісусове». Вже час раз і назавжди закінчити з читанням неканонічної і блудної вставки «і од Сина» у Символі Віри там, де, на жаль, досі з лінивства або з незнання робиться. Збочення в обряді в своїх результатах веде до збочення у вірі.

Не дозволяймо собі безвідповідально запроваджувати скульптур або художньо безвартісних неканонічних образів до наших святинь. Ікони в храмах мають мати традиційно церковну духовну й художню вартість. Не допустім, щоб занепадали дорогоцінні художні пам'ятки, будови, ікони, книги та інші предмети, що є свідченням цінності культури наших предків. Собор проявляє подяку всім, хто віддає дари на потреби храму і докладає руку до діла при ремонті й утримуванні.

Звертаємось до вас, браття і сестри, що живете далеко од храмів і осередків. Пам'ятайте про те, що людина потребує для свого щастя не лише добре прикрашену квартиру та притульність, але і духовні вартості та братерську співналежність. Не поривайте зв'язків з Церквою, вишуковуйте контакти з нею, а віддаль від храму долайте ще більш пристрасною молитвою вдома і в родинах та читанням Святого Письма і релігійної літератури.

б) Господарювання Церкви

В декотрих приходах панує погляд, що збірки «на Церкву» торкаються лише потреб власного храму. Церква як одне ціле, правда, не обійдеться без матеріальних засобів на видавання журналів, книг, богослужбових посібників і на поміч жителів континентів, які часто живуть в голоді і найбільшій необхідності, в той час як маємо достачу всього. Церква має також фонди на підтримку соціально слабшим і починаючим священикам і всім, хто опиниться в необхідності. Не замикаймось лише до своїх приходів та урядів, але пам'ятаймо про потреби в цілому Православної Церкви.

Ми є однією з тих церковних організацій, яким держава ще надає підмогу для її внутрішньої діяльності. Активність інших сестерських церков, які є в цьому напрямі себестачні, нас заганьблює і показує нам наш обов'язок вирішити такі проблеми.

В чеських єпархіях запроваджено в приходах одноразову підмогу віруючих у формі т. зв. церковної дані. Собор закликає наші приходи, особливо у словацьких єпархіях, де цю справу досі занедбавали, щоб і вони включились до виконування цього загальноцерковного обов'язку.

Про забезпечення літургічних потреб та літератури піклується підприємство «ПЕТРА» в Пряшеві. Його фінансові фонди присвячуються загальноцерковним потребам. Закликаємо духовні органи, щоб з усіма своїми вимогами звертались до цієї установи.

в) Видавнича діяльність Церкви

Собор вважає своїм обов'язком подякувати всім, хто піклується про видавання наших журналів, підручників для богословського факультету та інших публікацій. Між нами не мало б бути єдиної православної родини, яка не відбирала б православну пресу. Нагадуємо приходам, щоб не забували відбирати літургійні книги, журнали та іншу літературу, зокрема

ческий катехизм єпископа Горазда. Зауважуємо у цьому зв'язку, що до 100-річчя від дня народження єпископа Горазда готується видання вибраного із його творчості. Готується також інформативна брошура про віру, богослужбу і організацію нашого Православ'я.

Закликаємо духовних пастирів і всіх здібних членів Церкви, щоб не забували про роботу з пером. Це складова частина пастораційної праці. Не забуваймо, що для многих самотніх, старших або хворих церковна преса є майже єдиним джерелом повчання і духовної підмоги та зв'язку з Церквою.

г) Суспільна ангажованість членів Церкви

Церква і світ взаємно потребуються. Світ необхідно потребує Христову Церкву як вогнище творчої сили. Але Церква потребує людство. Вона не має права намагатися про спасіння купки «обраних», а тих, що є поза рамками, залишати на свою долю. Має всім спонукати світло віри і всім помагати для внутрішньої свободи від гріха. Треба, щоб Церква підтримувала все добре, доброчестиве і справедливе, що виникло, у світі навколо неї.

Ученик Христа в нашому середовищі і в наш час розуміє працю в нашому суспільстві як службу ближньому і тим запобігає лайдацтву, що може бути джерелом многих господарських труднощів. Не є безголовим консументом, а особисте благополуччя кладе на нижче місце, ніж вартості духа. Підтримує також всі господарські, освітні, здоровельні та інші проєкти на поміч занедбаним областям світу.

Було б непослідовним здобувати мир в собі і в безпосередній околиці та обходити непомічаючи навколо факту, що на землі нагромадились склади нищівної зброї, які були здатні в кілька разів ліквідувати життя на землі. Тому будемо молитись за мир і надалі та не будемо коливатись при ангажуванні в мирних організаціях.

Член Христової Церкви є перш за все громадянином Божого Царства. Згідно з духовними традиціями своєї Церкви і свого народу знає, що має бути одночасно цілком лояльним відданим громадянином своєї землі. Своїм зусиллям у праці, в мирнотворчій активності і в піклуванні про добрі міжлюдські відносини повнить у своєму середовищі полюдщуюче послання.

ВКЛЮЧІМСЯ ВСІ ДО ДІЛА ЦЕРКВИ

Наш Церковний Собор не має бути крапкою за минувшиною, але двокрапкою, яка розкриває нові обрії. Наш Собор, дорогі во Христу духовні пастирі і віруючі, не хотів вас повчати про основні завдання Церкви, що випливають із Євангелія. Хотів вас лише попросити і поставити перед вашим сумлінням декілька актуальних проблем. Ми знаємо, що основні завдання Церкви вам відомі і намагаєтесь їх повнити. Просимо вас, щоб і надалі ви продовжували в цьому далі, бо несемо відповідальність за розвиток нашої Церкви.

Просимо вас моліться за потреби Церкви: за її місію, за порозуміння і єдність всіх працівників і членів, за потреби ще досі страдаючого світу. Особливо вас всіх просимо за щирі молитви до Господа, що приобіцяв «Просіть і дасться вам, глядайте і знайдете . . .» (Мат. 6, 7—8), щоб дав Цеквві вірних і для служіння натхнених кандидатів священства. Від цього залежить майбутнє Церкви.

«Милість Господа нашого Ісуса Христа і любов Божа та Святого Духа нехай буде з всіма вами!» (2 Кор. 13, 13).

Православії у Фінляндії — 800 років

На фото видно новоосвячений храм монастиря у Новому Велемі, що був побудований з ініціативи Владики Павла, архієпископа Карельського і всієї Фінляндії. Побудова і освячення цього храму є визначним вчинком і достойним внеском до святкування 800-річчя ювілею Православної Церкви. З нагоди цього ювілею багато матеріалів було опубліковано у пресі, радіо і телевізії, навіть до цієї річниці з ініціативи Православної Церкви була видана особлива поштова марка. Тому не диво, що на торжествах з нагоди освячення храму у Новому Велемі та з нагоди 800-річного ювілею взяло участь багато туристів із усієї країни, а також із закордону, хоч монастир Новий Валам розташований в тихому середовищі на північ від Хельсінкі, приблизно 6 годин їзди швидким поїздом з Хельсінкі. Приблизно 150 км від міста Куопіо, осередку Його Високопреосвященства архієпископа Павла і міста православної богословської семінарії та православного музею. Побудова нового храму в псковсько-новгородському стилі не є визначним лише в смислі якості, помноження матеріальних скарбів і потреб Православної Церкви у Фінляндії, але і в смислі кількісному, бо приніс новий дух до життя монастиря старої традиції, і, здається, що відновив і дав новий напрям життю монахів в монастирі, що допоможе помноженню духовного багатства Православної Церкви у Фінляндії.

Основний камінь Православ'я у Фінляндії було покладено в 1177 р. св. Сергеєм і св. Германом, які почали діяти на одному острові Ладозького озера, названому Старий Валам, де пізніше виник великий монастр і звідки поширювалось Православ'я по всій Фінляндії, а перш за все у Карелії, яка була довгий час частиною Новгородської єпархії. В 1918 р. була заснована самостійна Фінляндська Православна Церква. Приблизно в той же час формувалась і Чеська Православна Церква, але з тією різницею, що життя Фінляндської Православної Церкви ніколи не було від її початку насильно придушене, що вона зберегла свою традицію і як самостійна мала легше положення, ніж Чеська Православна Церква.

Фінляндська Православна Церква щодо кількості населення є такою ж як Чеська Православна Церква. Главою Церкви є Владика архієпископ Павло, а другим єпископом в Церкві є Владика Йоан, конвертит з протестантизму із престолом в Хельсінкі.

Центр Православної Церкви знаходиться в Куопіо, він — новий, модерно побудований як комплекс будинків, розміщених у загороді. Православна семінарія в сучасному невелика, має 8 студентів і 3 професорів. Однак вона виховує також псалмістів, малярів ікон і реставраторів — чоловік і жінок. У православному музеї експонується церковне мистецтво Фінляндської Православної Церкви.

Від 1923 р. Фінляндська Православна Церква належить під юрисдикцію екуменічного Патріарха. Першим архієпископом був Владика Серафим, другим Владика Герман, а третім є Владика Павло.

Торжества відмічення 800-річчя Фінляндської Православної Церкви розпочались 4 червня ц. р. В цей же день було також освячено новий храм, в якому ввечері відбувалась Всеночня.

Недільні торжества 5 червня 1977 р. розпочались процесією з старого храму до нового. В торжественній Літургії, крім домашніх єпископів і священиків, взяли участь і заграничні гості — Владика Марко з США, Владика Феодосій з Аляски, прот. Павло Красноцветов з СРСР, отець Жан Пієр з Франції і прот. д-р Я. Шуварський із ЧССР. Літургію було відслужено на

Новий монастирський храм в Нов. Велемі (Фінляндія).

фінляндській мові (до почесних гостей належали фінляндський міністр культури, лютеранський єпископ, католицький єпископ та ін.).

Після св. Літургії відбулось зачитання вітальних промов, з якими виступили всі присутні, в тому числі і прот. д-р Я. Шуварський від імені нашої Православної Церкви.

Прот. Доц. д-р Ярослав Шуварський.

Экуменический обзор

В последнем десятилетии наша Правосл. Церковь значительно расширила экуменические контакты. Ее церковнослужители принимают активное участие на разных экуменических заседаниях, внося свой вклад в общее дело миротворческого и экуменического движения.

В настоящей заметке кратко упомянем о заседании в Праге «Библейского семинара ВСЦ» с 12-18 сентября 1977 года. (Обширный репортаж будет помещен отдельно). Семинар состоял из православных богословов и несколько экспертов. Он обсуждал вопрос значение Литургии в жизни христиан, евангелизация и другие вопросы, которые соединены с ним. Эта Комиссия ВСЦ была приглашена нашей Церковью, но Ческа Экуменицка Рада 13 сентября устроила в их честь ужин в отеле «Ростов» на Вацлавской площади. Председатель ЧЭР Д-р В. Шнебергер, суперинтендент Методисткой Церкви, сердечно приветствовал участников семинара. Информировал их о общей нашей библейской работе и пожелал успехов в работе семинара. Содержательным словом благодарности на приветствие ответил Митрополит Емилианос (Экуменический Патриархат). Он подчеркнул значение экуменического делания и личных контактов членских церквей ВСЦ, объяснил цель и программу семинара из нескольких заседаний в прошлом. Выразил свое удовлетворение, что семинар на приглашение Православной Церкви заседает в Праге.

Митрополит Дорофей подчеркнул значение семинара и указал на замечательное взаимопонимание Ческей Экуменич. Рады. Поблагодарил Ческий Экум. Совет за оказанную честь гостям нашей Церкви, участникам семинара, что фактами доказывает дружеские отношения наших церквей.

Участников семинара, девятичленную делегацию 15. IX ожидал официальный акт-аудиенция в Мин. культуры ЧСР Секретариате по церковным делам: Директор Секретариата Д-р Франт. Елинек, Д-р К. Груза, Ген. Секретарь ССР по церковным делам МК, Д-р К. Гомола и др. Д-р Елинек искренне приветствовал участников семинара, указал на современную потребность общими силами отстаивать дело мира... пожелал успехов в работе семинара. Руководитель семинара проф. о. Йон Брия подробно информировал о задачах семинара и поблагодарил за оказанное внимание делегации, что в конец и М. Дорофей выразил благодарность за всестороннюю поддержку представителей государственной власти об организации этого единственного у нас заседания из ВСЦ. Все участники продолжили беседу с высокими гос. органами власти, чем гости были восхищены исключительным вниманием к сотрудникам семинара.

Когда мы еще находились под живым впечатлением от Библейского семинара, наше экуменическое братство устроило замечательный торжественный акт. 20 сентября богословский факультет Я. А. Коменского (Чешско-братская Евангелическая церковь) совершила присуждение ДОКТОРА БОГОСЛОВИЯ Г. К. епископу Едноты Братской А. Урлиху при обильном количестве присутствующих. Новый докторант исполнен особой доброты сердца, дружбы и экуменических усилий. Он образованнейшая личность и принял участие в заграничном движении за освобождение Чехословакии от немецких нацистов. Между Еднотой Братской и нашей Православной Церковью имеються замечательные экуменические контакты, которые служат в пример другим.

На академическом акте промоции от нашей Церкви принял участие Митрополит Дорофей и поздравил докторанта, брата епископа А. Урлиха от нашей Церкви и от нашего богословского факультета. В молитвах испрашиваем бр. еп. Урлиху доброго здоровья и Божией помощи в его благочестивом и плодотворном делании на многая лета. М. Д.

До 60-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції

Протягом цілого цього року наші засоби масової інформації — газети, журнали, радіо і телевізія — присвячують велику увагу визначній річниці новітньої історії світу — 60 річниці Великої Жовтневої соціалістичної революці в Росії, події, яка позначила історію нашої епохи. Вся наша громадськість зосереджується в цих днях на достойне відмічення цієї річниці. Трудящі в містах і на селі приймають обов'язки на своїх робочих місцях, щоб ними доказати ще краще і більш діючо підтримати побудову нашої країни, яка би не могла йти дорогою будівництва прогресивного суспільства і світового миру, якби не було тих подій перед 60 роками, які змінили хід історії в Європі і в світі. Також віруючі люди нашої Церкви не стоять боком від цього спільного зусилля.

Велика Жовтнева соціалістична революція в 1917 р. принесла визволення з тяжкої експлуатації передусім пролетаріату бувшої царської Росії. Новий соціальний і економічний порядок, який революція досягла, порядок справедливіших людських відносин, порядок спільної власності засобів виробництва, порядок вільних міжлюдських відносин, в яких володіє загальносуспільний інтерес інспірував і досі інспірує пригноблені народи у всьому світі. Із відсталої Росії поступово за ціну безмірного зусилля мільйонів трудящих стається модерна, зріла і постійно розвиваюча соціалістична країна, яка послідовно застосовує революційні засади на практиці. Забезпечує всім право на працю і на відпочинок по праці, на лікарське піклування, на справедливу зарплату за чесне трудове зусилля. По революції в Росії усунено безграмотність, а освіта, культура і мистецтво досягли високого рівня і такої суспільної ширини, яка в колишній час була немислима. Кожен, хто мав або має можливість відвідати Радянський Союз, але особливо ті, які мали можливість пізнати бувшу царську Росію, дивуються величезним перетворенням. Після 60 років соціалістичного будівництва — і хоч ті роки були нарушені громадянською війною та інтервенцією і тяжко позначені безмірними жертвами і знищеними вартостями під час другої світової війни — стоїть Радянський Союз в багатьох областях науки, техніки і культури на першому місці в світі.

Велика Жовтнева соціалістична революція означала собою також початок

нової історичної епохи людства в міжнародних відносинах. Вперше прозвучала з повною силою як основна мета революції програма збереження, утримання і зміцнення миру між народами. За цією мирною програмою послідовно стоїть народ Радянського Союзу і здобуває для неї підтримку між всіма чесними і відповідальними людьми у всьому світі.

Перед 60 роками в Росії розпочалась також історична етапа нових, радикально змінених термінів людського співжиття і нове розуміння суспільного життя. Революція принесла народу свободу, але одночасно кладе на кожного індивіда глибшу відповідальність за життя колективу. Закріпила у своєму законодарстві і свободу совісті та погляду, і хоч не таїться принципового ставлення до питання світогляду. Вже в 1903 р. Ленін розпрацював програму, в якій проголошується «ліквідація станів і повна рівноправність всіх громадян, незалежно від статі, релігії, раси і національності . . , необмежена свобода совісті, слова, преси, зборів, страйку і організування товариств». Крім того, тут програмно визначається і відокремлення церкви від держави.

В царській Росії Православна Церква мала привілейоване місце серед інших релігійних сповідувань. Коли ж по революції були справді постулати рівності сповідання і відокремлення церкви від держави проголошені, це означало для многих церковних людей, що звикли на керівне місце в своєму релігійному житті, тяжку внутрішню кризу. І хоч царська система, в якій владар був формально охоронцем церкви і віри, в дійсності утискував і в церкві та богословській праці кожну свіжу думку, все ж таки треба було довший час, поки многі вірники позитивно впорядкувались із новим станом справ, що релігійне сповідування в соціалістичній державі не є привілейованою ідеологією, але справою вільного внутрішнього погляду. Свобода виконування релігійних культів була в Радянському Союзі узаконена і платить для всіх, так само як свобода дана всім громадянам не вірити взагалі і проводити атеїстичну пропаганду. Справжні християни у світлі Святого Письма і двотисячолітньої традиції порозуміли, що в певному смислі ця ситуація означає облишення спадщини минулих років, коли церковні люди підлягали пануючому розумінню релігії, а отже, що нове непривілейоване місце церкви означає повернення до апостольського свідчення віри власним життям і цілим своїм життєвим ставленням. Від церкви відпали многі люди, однак для чесних вірників означало їх свідчення і вимогу, щоб включились до спільного будівництва суспільства і підтримали своїм трудовим зусиллям діло справедливих відносин між людьми без принижування і закабалення людини людиною, діло, запевнююче всім без різниці соціальну і культурну впевненість.

Руська Православна Церква здобула в революційному квасі 1917 р. визволення від тяжкого догляду царського режиму над церквою, і це визволення уможливило їй вернутися до первісної і канонічно єдино правильної

і можливої структури церковного впорядкування, яким є Патріархат на чолі з Патріархом. Лише революція уможливила обрати Патріарха. На протязі дальших років церква приголосилась відверто і без побічних інтересів до програми будівництва соціалістичної країни. Віруючі люди є в Радянському Союзі відданими патріотами і творять разом з іншими радянськими людьми невід'ємне і міцне одне ціле. Своє щире ставлення до нового суспільства проявила Руська Православна Церква та її віруючий народ й духовенство особливо в період другої світової війни, коли своїм патріотизмом засвідчили свою самовідданість в боротьбі проти ненависного ворога рідної країни — німецького фашизму. Завдяки цьому прояву спонтанної вірності і щирої співпраці з державою в найтяжчий період воєнного пожару місце Православної Церкви в Радянському Союзі стабілізувалось. Сьогодні Руська Православна Церква та її чільні представники активно і для інших християн на світі прикладно й творчо працюють для збереження миру між народами і державами на всьому світі, по роззброєнню і встановленню справедливих відносин між народами. Вказала на це цьогорічна Всесвітня конференція представників всіх релігій, що відбулась в червні у Москві з ініціативи Його Святійшества, Патріарха Руської Православної Церкви Пімена. І для нас, віруючих Православної Церкви в Чехословаччині, цей минулий і сучасний приклад руського Православ'я є повчанням і інспіруючим джерелом для активної ангажованості за будівництво тих економічних, культурних і соціальних досягнень, які вперше принесла революція перед 60 роками і які здійснюються з волі народу і за підтримки всіх чесних людей і в нас. Визначна річниця, яку пригадуємо собі, буде імпульсом для дальших трудових зобов'язань на робочих місцях, в соціальному піклуванні, в школах, при окрашенні життєвого середовища в селах, а в особистому житті, житті справді і щиро християнському, прикладним, етично глибоким і мудрим в наших родинах, і в ширшому громадянському співжитті, і в неостанній мірі і в боротьбі всіх людей доброї волі за мир і справедливість у всьому світі, в якій наша Православна Церква активно бере участь і очікує живу ангажованість і від кожного свого свідомого члена Церкви.

П-ш.

КОЕЧТО О СМЕРТИ

Не каждый смерти боится,
не каждому смерть — ужас!
Человек грехов лишенный
на смерть улыбается.

Смерть ужасна для грешника,
смерти грешник боится.

И слово «смерть» страх наводит,
не зная, что случится . . .

Верующий в Христа-Бога
надеждой питается:
умру, но и воскресну я, —
учил Он — так случится!

о. А. Э. Подгаецкий.

Про смерть

«Що робите крик та плачете? Не вмерло дівча, але спить» (Мр. 5, 39).

Про смерть ніхто не міг так висловитись, як Той, Який знає суть справи. Спаситель наш Ісус Христос як Бог це лише умів, але не раз і вчинками засвідчив, що тілесна смерть не є нічим іншим, ніж сном. Господь життя називає тілесну смерть сном. Яка ж велика радість для нас і втіха для всього людства. Смерть тілесна, отже, не означає заник людини, але лише тихий сон, з якого може пробудити лише Той, Який з першого пороху життя словом своїм людину створив.

Великий апостол Церкви Христової добре знав, що віра у воскресіння натрапить на велику критику і заперечування, а тому негайно вивертає сумніви тих людей, коли каже: не видите воскресіння і в самій природі? Воскресіння із мертвих показується і на самій природі, але сильніше від природи показує нам сам Спаситель. Щоб нам полегшити вірити у загальне воскресіння, Він воскресив сина наінської вдовиці, доньку Яіра, Лазара і нарешті і сам встав із мертвих.

Тим, що сумніваються, можемо вказати на декотру дійсність, що допоможе їм хоча б частково увірувати в цю правду. Наприклад, подивімся на желання жити, жити вічно, яке знаходиться в серці кожної людини. Воно було дано Творцем не без причини. Це є немовби перший доказ про безсмертність душі.

Мрія про вічне життя тісно пов'язана з мрією бути щасливим. Завжди і все так було, є і буде мрією кожної людини бути щасливою. Але та мрія по щасті не заспокоює на весь час жодну людину тут на землі, хоч вона б мала тут все, що їй потрібно. Отже, коли тут на землі людина не може досягти повного і тривалого щастя, то мусить бути в такому разі інший світ, де би його людина могла досягти. Ми видимо, що Бог, вкладаючи до природи людини певне желання, дає разом з ними і засоби для заспокоєння їх. Спраглі мають що випити, голодний має чим втолити свій голод, втомлений потребує відпочинок, який укріпить його до дальшої праці. А чим заспокоїмо і як наші духовні потреби? Чи, може, щастя як таке тривале і вічне не існує? Але коли Бог вклав до нас мрію про щастя, коли дав нам засоби для заспокоєння наших тілесних мрій, тим більш підготував потрібне духовне заспокоєння для кожної людини — те справжнє і вічне щастя, яке людина відчуває вже і тут на землі, але лише рідко і часом, а по смерті буде відчувати завжди.

Дальшою мрією людини є удосконалення. Кожна людина мріє удосконалюватись, збагачувати свої знання і здатність. Чи вже це досконалість моральна, наукова, художня або інша, не може досягтись тут на землі через короткість наземного життя. Возьмім собі, наприклад, многих науковців, митців, філософів і моралістів. З якою мрією і самовідданістю працюють протягом всього життя, щоб досягти найвищий максимум знань, здатності, пізнання правди і взагалі кульмінації своєї праці. Але, на жаль, ця їх мрія тут на землі не сповниться, бо смерть скорочує їх життя вже на початку або в половині їх діла. Тяжко повірити, що людина лише тому працювала, навчалась, здобувала знання, удосконалювалась, щоб одного дня по ній залишилась лише пам'ятка, яка, після певного часу, перейде у забуття. Ні, Бог і Творець всього желає собі, щоб людина вічно жила, щоб була досконала, як про це говорить і сам Спаситель: «Будьте досконалі, як Отець ваш небесний є досконалий!»

І отже, тілесною смертю не кінчається життя людини, але смерть лише міняє форму людини. Тут на землі люди назвуть одних живими, а других мертвими людьми, але є питання, хто і що в дійсності є живим, а що мертвим. В кожному разі це не людина, але лише частина людини — тіло. Воно повертається до матері-землі, звідки походить, а друга важливіша половина людини — душа існує і далі. Історія людства не знає народ, який би не вірив в майбутнє життя. Це почуття притаманне душі кожної людини і в момент тілесної смерті. Цю правду вже виразив в старому віці знайомий нам грецький філософ Платон, кажучи: «Душа людини є безсмертна, всі її надії і зусилля переносяться на другий світ». Так роздумували і многі видатні мислителі та філософи, як, наприклад, великий німецький поет Гете, який про це так говорить: «При думці на смерть я повністю спокійний, бо я цілком пересвідчений, що наш дух є основа, природа якого залишається незнищима і буде вічно і безперервно діяти; він (дух людини) подібний до сонця, яке западає лише для нашого наземного сну, але в дійсності ніколи не западає».

Найкраще про це говорить той, кому розкрив тайну смерті сам Бог. Це є св. апостол Павло, який дуже переконливим способом говорить про воскресіння у своїх посланнях християнам в Корінфі і в Солуні: «Не хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним» (1 Сол. 4, 13—14).

К-ч

З життя Православного богословського факультету в Пряшеві

ПОЧАТОК НОВОГО 1977/78 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Кожне нове діло належить розпочинати молитвою, тому і цьогорічний новий навчальний рік на ПБФ розпочали св. Літургією у факультетській капличці, яку відслужив о. прот. Йосиф Ілюк — спиритуал ПБФ, о. прот. Павел Алеш, доцент ПБФ, о. прот. д-р Я. Шуварський, доцент ПБФ і заступник канцеляра Митрополитної Ради в Празі та о. М. Герка, асистент ПБФ. По молебні з взиванням Св. Духа на учащихся і благословінні, яке присутнім професорам, студентам і присутнім гостям уділив Владика Кирил із Михаловець, відбувся акт розпочаття нового навчального року. Акт розпочав продекан ПБФ о. прот. д-р Ш. Пружинський, який привітав присутніх, а саме Преосвященного Владику Кирила, нового доцента о. прот. д-ра Я. Шуварського, бувшого професора д-ра П. Кернашевича, директора ЄР в Пряшеві о. прот. П. Спишака, ведучого місійного відділу Михалівецької єпархії о. прот. Й. Хому, працівника магазину «Петра» бр. А. Тивадара, о. прот. Р. Ференца, настоятеля пряшівського приходу і технічного редактора, інших гостей, студентів і нових студентів ПБФ. О. продекан в короткому слові ознайомив з подіями, чи то церковними або мирними, що відігралися на протязі трьох місяців канікул. Він згадав Всерелігійну мирну конференцію в Москві, про протести людей доброї волі проти виробництва нейтронної бомби, яку готують США, про бельградську конференцію про порозуміння і роззброєння між народами і країнами, про підготовку святкування 60-річчя ВЖСР, про внутрішньорелігійне життя, а саме наближення 25 річниці проголошення автокефальності Православної Церкви у нас, про Собор Православної Церкви в Празі і т. п.

Потім він передав слово о. прот. д-ру Я. Шуварському, який зачитав цінну промову на тему «Релігійна криза Православної Церкви в Чехії в 20 роках, студентські роки Владики-мученика Горазда, його плідне життя як єпископа Православної Церкви в Чехії і його мученича смерть від рук німецьких фашистів».

О. Шуварський також зачитав Вітального листа від Його Блаженства Дорофея. Після того прозвучали вітальні промови. Першим виступив Владика Кирил. Він, крім іншого, сказав, що Владика-мученик Горазд мав би бути зразком для наших професорів і студентів, а саме його самовідданою працею для розквіту св. Православ'я, скромністю, відданістю церкві і країні.

За Пряшівську єпархію поздоровив зібрання о. прот. П. Спишак. Він поздоровив збори від імені Владики Николая і від свого імені, спрямовував студентів до чесної праці під час навчання, щоб потім сталися з них добрі духовні пастирі і патріоти. Таких їх чекає наш віруючий народ. О. прот. Д. Шудих, бувший генеральний вікарій Пряшівської єпархії, сказав також пару повчальних слів і вказав на любов Владики Горазда до свого народу, за який поклав і своє житя. Та любов, патріотизм хибить часто нашим священиками, треба їх прищеплювати вже на факультеті студентам, щоб з них сталися патріотичні священики. О. продекан насамперед зачитав Вітального листа від працівників Оломоуцько-Брненської єпархії і сказав заключне слово, наводячи студентів, головно нових, щоб усвідомили собі, навіщо сюди прийшли — учитися богословську науку. Подякував прот. д-ру П. Кернашевичу, який відійшов на заслужений відпочинок, за його довгорічну професорську і редакційну роботу, старших студентів наводив на дисципліну, порозуміння і любов між собою; професорам зажелав много самовідданої праці при прищеплюванні богословської науки до душ і сердець майбутніх пастирів православних віруючих. Торжества закінчились молитвою, в якій просили всі, щоб Господь Бог поблагословив «вінець» наставаючого навчального року на ПБФ своєю великою милістю.

На торжественному розпочатті навчального року на ПБФ не взяв участь декан факультету о. прот. д-р А. Мигальов, бо в той час був в Болгарії на конференції в боротьбі за мир.

Р. Ф.

Вітальний лист

ПРАВОСЛАВНОМУ БОГОСЛОВСЬКОМУ ФАКУЛЬТЕТУ В ПРЯШЕВІ

Дорогі друзі!

Сердечно вас поздоровляю з нагоди початку навчального 1977/78 року.

У четвер 29 вересня засідав Собор нашої Церкви, який, між іншим, позитивно оцінив працю нашого факультету і висловив подяку тим, які заслужилися на цьому. Собор висловив сподівання, що богослов'я на нашому факультеті буде і надалі розвиватись, поглиблювати наше пізнання і показувати дорогу в церковному і громадському житті.

В Празі від 12 до 18 вересня проходило також засідання біблійного семінару, в якому взяли участь богословці цілого ряду православних церков. Вони нагадали і нам, як важливо вивчати Святе Письмо для духовного життя, богослуження, проповідування і пастораційної праці.

Тому дуже потрібно, щоб наш факультет, його професорський склад і слухачі свідомо працювали, вчились і готувались до майбутньої праці, яку наша Церква від вас очікує і яку конче потребує.

Тому прошу вас, щоб ви не забували ні про завдання, які маємо як активні віруючі в області суспільного життя, де також розходиться про співпрацю в мирній області. Тривалий мир є внеском для всіх і основою спокійного життя всього світу.

Бажаю вам постійне благословіння для успішної і свідомої праці виховної та навчальної.

З архіпастирським благословінням

† ДОРОФЕЙ,
Митрополит Празький
і всієї Чехословаччини.

Осінні праці

Тепле сонячне проміння втрачає свою інтенсивність, разніся запах черство молотого зерна, в наших вухах припиняється гук комбайнів і полями тягнуться свіжо наорані лани. Це все є неманливим доказом наступу осені і з нею багатство роботи на полях.

Сільські господарі мають працю на полі по весь рік. Так є тепер, так було і колись. Недавно було знайдено т. зв. «Гезерський сільськогосподарський календар» майже з 10 століття перед Христом, де розписана праця господаря на окремі місяці. В осені тієї роботи найбільше і особливо найтяжчої, бо тут стрічається збір урожаю одного і сівба, отже кладення основи для другого урожаю. Так повторюється це щороку, з покоління в покоління.

Це систематичне повторення не є для землі і для людини ознакою темних сил долі або невмолимих природніх законів, але ознакою милостивого Божого слюбу, який дав Бог Ною по потопі: «Відтепер, доки буде земля існувати, по всі дні сівба і жнива, холод і тепло, літо і зима, день і ніч не перестануть» (1 М. 8, 22). По потопі Ной приносить Богу жертву. Бог приймає її і показує, що хоче бути і надалі з своїм народом. Так закінчився потоп, чи Божий суд і було дано передумову для нових можливостей, для нового житя, до якого конче належить і сівба. Із суду вийшов новий народ, покликаний для нового послання.

З жертви і воскресіня Ісуса Христа встав за помочі Божої новий народ — Церква Ісуса Христа. Бог нас так покликав і призначив для праці на полі Церкви. Але одночасно приймаємо Богом даний порядок праці і на наших полях та загородах, отже на землі «...по всі її дні...» в такій точці зору, що це особлива Божа Заповідь й установлення, сторожем якого є Він сам і в устах Ісуса Христа це є навіть притча засіяного слова і останнього суду.

Поки тривають дні цієї землі і ми живемо на ній, з надією розсіваймо сім'я до неї і з подякою Богу збираймо урожай, що служить нашому тимчасовому життю. Тому докладім усіх зусиль для успішного завершення сільськогосподарських робіт і в цю осінь.

З життя Пряшівської єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ ОДПУСТОВІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● **Ладомирова.** У неділю, 11 вересня ц. р., **відбувався і цього року традиційний храмовий празник — одпуст на честь свята Усікновенія Глави св. Йоана Хрестителя.** Православні вірники з Ладомирової і з околиці заповнили храм і простір навколо храму вже від ранку. Торжественні богослуження кульмінували св. архієрейською богослужбою, **яку служив Владика Николай за асистування о. прот. П. Спишака, директора ЄР, і духовенства з околиці.**

Проповідь на тему свята сказав сам Преосвященний Владика, який **вказав на моральне і богобійне життя св. Йоана Хрестителя.** За правду Божу, вчення Ісуса Христа і захист чистого подружнього життя поклав своє життя, коли його було стято на приказ неморального короля Геродеса. По св. Літургії, мируванні, вечерні був обход храму, по якому Владика поздоровив вірників. **Місцевий священик о. митр. прот. Михайло Кернашевич подякував Преосвященному Владикові, духовенству і вірникам за їх участь на ладомирському одпусті і молитвах.** Вірники, духовенство, зміцнені духовно, верталися додому, цілуючи мощі св. Йоана Хрестителя.

● **Пряшів.** Православні вірники в кафедральному храмі в вересні **проживали дві визначні церковні події.** 12 вересня був **храмовий празник на честь св. Александра Невського.** Урочисту св. Літургію **відслужив Преосвященний Владика Николай за співслуження о. прот. П. Спишака, директора ЄР, і настоятеля приходу о. прот. Р. Ференца, який сказав і проповідь про життя цього великого святого руської землі.** Друга церковна подія **відбулась 25 вересня.** Тоді православні вірники Пряшева та околиці **відмічали свій одпуст на честь свята Різдва Матері Божої.** Від скорого ранку відбувались богослуження, а коли о 10 год. розпочалась велика архієрейська св. Літургія, храм вже був переповнений вірниками з різних кутків Східної Словаччини. **Св. Літургію служили: Преосв. Владика Николай з пряшівським духовенством, як гість брав участь о. прот. Фрицький, окружний архідекан з Баєровець. По св. Євангелію з проповіддю звернувся до вірників Пре-**

освященний Владика. Він говорив про Різдво Матері Божої, про її життя і за її ородовництво за род людський. По мируванні і обході навколо храму Преосв. Владика знов поздоровив вірників, **подякував їм за велику участь на торжествах і на молитвах, якими возвеличили пряшівський одпуст в кафедральному храмі.**

З життя Михалівецької єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● 8 вересня ц. р. **в день свята Різдва Пресв. Богородиці і 14 вересня ц. р. в день Воздвиженія Креста Господня Преосвященний владика Кирил, єпископ Михалівецький, служив у місцевому кафедральному храмі в Михалівцях св. Літургію** за асистування о. т. архідекана Штефана Горкая.

ОДПУСТОВІ БОГОСЛУЖБИ

● 11 вересня ц. р. **в Кошицях з нагоди свята Різдва Пресв. Богородиці відбувались храмові торжества.** Св. Літургію служив о. прот. Йоан Хома за асистування місцевих православних священиків о. прот. Антона Подгаєцького і о. декана Йоана Коханика. Проповідь сказав о. прот. Йоан Хома.

● 18 вересня ц. р. **в Дубравці з нагоди свята Різдва Пресв. Богородиці відбувались храмові торжества.** Св. Літургію служив о. Йоан Хома за асистування адміністратора цього приходу о. прот. Юрая Цапа.

● 25 вересня ц. р. **в Земплинській Широкій (Ребрині) відбувались одпустові богослуження з нагоди Різдва Пресв. Богородиці.** Св. Літургію служив о. прот. Йоан Хома за співслуження о. прот. Юрая Цапа. Проповідь оголосив о. прот. Йоан Хома.

Посмертна згадка

30 серпня 1977 року на 57 році **спочила в Богу у Шариському Ястраб'ї АННА КОПЧИКОВА.** Її любов до Церкви була велика, находила в ній духовну насолоду, про що свідчить і те, що дала на службу Богу та Православній Церкві свого сина Михайла, який виконує тепер функцію господаря на Уряді Православної єпархії в Пряшеві.

Похорон відбувався за великої участі вірників 1 вересня ц. р. **Похоронний обряд справляв о. митр. прот. Петро Спишак, директор ЄР, разом з о. прот. П. Пиданичем, о. прот. І. Совичем та о. Ю. Юром.**

Вічная їй пам'ять!

Посмертні згадки

По довгій і тяжкий хворобі 14 вересня 1977 р. віддав свою душу Створителю бр. **ЯН БАХАРА з Підгородя.**

Небіжчик бр. Ян був довгорічним і зразковим **членом і пізніше головою кураторського збору.** Свою працю він виконував дуже чесно і з великою любов'ю. І хоч як довгорічний голова артілі мусив много часу присвячувати керівництву артілі, все ж таки не забував ані про наш храм, який з радістю відвідував. В його особі наш приход втрачає добру і самовіддану людину.

Похорон за великої участі вірників справляв місцевий священик о. Л. Федор.

Вічная йому пам'ять!

5 серпня ц. р. ми розпрощалися навіки з доброю віруючою **АЛЖБЕТОЮ ЛАЗУКОВОЮ** (род. Ленчакова) у Михалівцях в Домі суму і поклали її прах до матері-землі на місцевому цвинтарі. Небіжка була частим відвідувачем нашого храму і часто причащалася. І перед кончиною вона приймала Святощі.

Вічная їй пам'ять!

На 75 році життя відійшла від нас назавжди добра віруюча, дружина куратора православного храму в Михалівцях **АННА КОСТИЧАКОВА.** Протягом всього свого життя вона систематично відвідувала храм Божий і з великим запалом виступала на захист Православ'я, на захист своєї прадідівської віри.

Вічная їй пам'ять!